

УДК 33.142.2:330.341.1
UDC 33.142.2:330.341.1

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Дудка Т.В., Національний транспортний університет, Київ, Україна
Побудзей М.О., Національний транспортний університет, Київ, Україна

DISTINCTIVE FEATURES OF VENTURE BUSINESS DEVELOPMENT IN UKRAINE

Dudka T.V., National Transport University, Kyiv, Ukraine
Pobudzei M.O., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВЕНЧУРНОГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Дудка Т.В., Национальный транспортный университет, Киев, Украина
Побудзей М.О., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Венчурний бізнес, який ще називають «ризикованим», став основою усіх нововведень, які існують на ринку сучасних послуг та технологічного прогресу. Цей бізнес спрямований на інвестиції у передові технології та розробки з метою отримання прибутку шляхом обміну на акції компанії. Він орієнтований не на дивіденди, а на довгостроковий ріст капіталу та на отримання прибутку вище середнього. [5] Венчурні фірми не повинні у повній мірі повертати отримані суми від інвесторів або виплачувати проценти з продажу.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок у розвиток теоретичних і практичних засад інвестицій, функціонування венчурного капіталу та його форм здійснили зарубіжні вчені: О.Ардшвілі, Д.Аром, В.Беневоленський, О.Дагаєв, П.Друкер, Р.Кларк, А.Каржаув та інші.

Виклад основного матеріалу. Основною характеристикою венчурного бізнесу є ризик. Часто венчурні інвестори співпрацюють з малими чи середніми підприємствами, які знаходяться на початковій стадії бізнесу. Саме малі підприємства є найбільш креативними, інноваційними та мобільними у вирішенні питань інноваційного розвитку. Вони найбільш швидко реагують на потреби інноваційного ринку і відчувають усі вимоги та тенденції інноваційних процесів. [5] До основних рис венчурного бізнесу можна віднести поетапність фінансування, широку залученість зовнішніх партнерів з метою диверсифікації ризику, консультаційну підтримку та опосередковану залученість до процесу прийняття рішень. Фінансування венчурних проектів беруть на себе банки, інвестиційні компанії, спеціалізовані венчурні фірми або юридично самостійні організації, зазвичай у формі товариств з обмеженою відповідальністю. [6] Також венчурне фінансування доречно в тому випадку, коли очікуваний прибуток бізнесу досить високий (30 % і більше).

Проекти для інвестування обираються за критерієм новизни. Проект вважається вартим уваги за умов практичної користі інновації, споживчих характеристик та нетрадиційних, нових властивостей порівняно з існуючими аналогами. Тобто для венчурного капіталу є важливим не тільки сам ноу-хау, а перспектива визнання широким колом споживачів та можливість отримання великого прибутку протягом нетривалого періоду часу.

Можна виділити три основних суб'єкта венчурного бізнесу:

- Інвестори ризикованого капіталу – юридичні особи, які надають кошти для розвитку інноваційного бізнесу
- Компанії венчурного капіталу – розміщують кошти, отримані від інвесторів, в різні інноваційні проекти
- Реципієнти венчурного капіталу – компанії, які фінансуються венчурним капіталом.

Існує два основних чинника, під впливом яких формується клімат для розвитку інноваційного процесу:

- Вплив ринку на діяльність розробників інноваційних рішень являє собою присвоєння частини прибутку від реалізації нововведення, рентабельність та конкурентоздатність ноу-хау чи продукту.
- Державне регулювання інноваційних процесів.

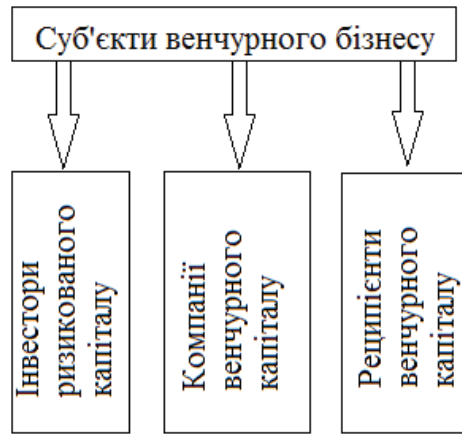

Рисунок 1 - Суб'єкти венчурного бізнесу (складено автором)

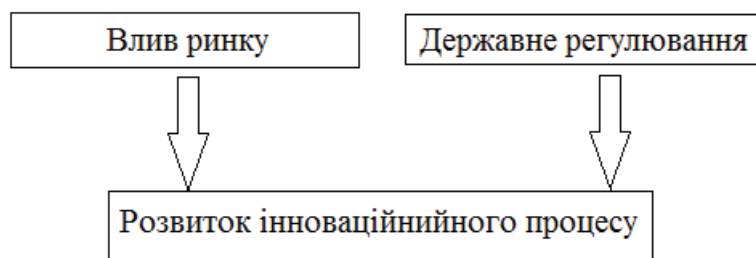

Рисунок 2 – Чинники впливу на інноваційний процес (складено автором)

Для України є дуже актуальним накопичення світового досвіду з питань венчурного бізнесу. Наприклад, у США венчурний бізнес став типовою формою господарювання ще у 1970-1980 рр., що пов'язано з розвитком електроніки та інших напрямків розвитку науково-технічного прогресу.

На сьогодні в Україні існує низка проблем, які заважають економічному стимулюванню інноваційної діяльності, а саме:

1. Недосконала законодавча база. На даний момент на території України чинними є Закон України «Про інноваційну діяльність» та Закон України «Про інститути спільного інвестування». Згідно з Законом «Про інноваційну діяльність» передбачається фінансова підтримка інноваційних проектів шляхом кредитування під заставу майна, передання майна у лізинг, договору поруки та банківської гарантії. [2] Згідно з Законом «Про інститути спільного інвестування» проводиться діяльність з об'єднання грошових коштів інвесторів для вкладення їх у цінні папери, нерухомість, корпоративні права. [1] Тобто йдеться не про інновації, а про вже існуючий бізнес. І можна вважати, що венчурні фонди створюються не для підтримки інноваційних проектів, а для використання податкових пільг, адже фонди не сплачують податку на прибуток.

2. Брак джерел венчурного капіталу. Інвестувати у венчурні установи за законами України дозволено закордонним приватним та юридичним інвесторам, українським фінансово-промисловим групам, фізичним особам. Пенсійні фонди не можуть бути інвесторами венчурних установ і це скорочує потенційну інвестиційну базу. Для порівняння, розвиток венчурних фондів у США почався саме після дозволу пенсійним фондам інвестувати 10 % активів у венчурні проекти. [4]

3. Брак якісних та рентабельних інноваційних проектів, які відзначаються потужною маркетинговою стратегією, якісним бізнес-планом, стратегічним баченням розвитку компанії та сектору ринку в цілому. Хоча щорічно в Україні видається 16-20 тис. патентів, на ринку знаходять своє застосування 1 % від усіх інновацій.

4. Відсутність професіональних менеджерів венчурного бізнесу, які б висококваліфіковано оцінювали би інноваційні проекти та їх рентабельність, забезпечували стабільне фінансування на початкових стадіях проекту.

5. Недостатній рівень захищеності інтелектуальної власності. Серйозною перешкодою розвитку венчурної індустрії в Україні є те, що Закони України щодо об'єктів прав інтелектуальної

власності не приведені у відповідність із Цивільним, Кримінальним та Адміністративним кодексами, а також із законами Європейської Співдружності. Тобто у разі незаконного використання інтелектуальної власності чи виникнення спірних ситуацій інтереси інвестора є незахищеними.

На сьогодні в Україні зареєстровано 774 венчурних фонда. Порівняно із 2015 роком, згідно до змін від 24.05.2012 у чинному Законі України «Про інститути спільного інвестування» фізична особа може бути учасником венчурного фонду виключно за умови придбання цінних паперів такого фонду на суму не менше ніж 1500 мінімальних заробітних плат у місячному розмірі, встановленому законом на 1 січня 2014 року. [1] Раніше фізична особа не могла бути інвестором венчурного фонду, що значно скорочувало базу потенційних інвесторів венчурного бізнесу України.

Слід прийняти до уваги, що важливим потенційним інвестором може бути пенсійний фонд. Згідно з цим Українською асоціацією інвестиційного бізнесу було передано на опрацювання «Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання участі громадян у інвестиційній діяльності та недержавному пенсійному забезпеченні» від 17.03.2016р.[3]Проте цей Прект Закону ще знаходиться в опрацюванні Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності.

Крім того, згідно зі звітом про роботу Української асоціації інвестиційного бізнесу до Асоціації надійшла пропозиція партнерства від Svetlozar Milev з болгарської організації Centre for Ecological Mobility (EcoMobil) щодо екологічних інноваційних проєктів, інвестицій в інфраструктуру, електричний транспорт, створення спільних підприємств із розробки інноваційних продуктів тощо. Також Асоціація отримала комерційну пропозицію від ТОВ Березнянський (Україна, Чернігівська обл.) щодо фінансування проєктів у галузі сільського господарства. Ці пропозиції, із відповідною контактною інформацією, було надіслано учасникам Секції венчурних фондів для розгляду. [8]

Також було проведено аналіз доходності венчурних фондів України. Статистику наведено на рисунку 3.

Ранг ↑	Назва ІСІ	Назва КУА	Доходність за поточний рік, %	Доходність за попередній рік, %
1	ПАТ "Закритий недиверсифікований корпоративний Інвестиційний фонд "Заощадження"	ТОВ "ФК "Інвеста"	112.69	4.91
2	ПАТ "ЗНКІФ "ВІК"	ТОВ "КУА "Ф'южн Капітал Партнерз"	50.22	-7.31
3	ПАТ "Закритий недиверсифікований корпоративний Інвестиційний фонд "Лідер-Інвест"	ТОВ "КУА "ПФМ"	27.46	0.00
4	ПАТ "Закритий недиверсифікований корпоративний Інвестиційний фонд "СТАНДАРТ"	ТОВ "КУА "ДІВОДОР"	24.38	25.44
5	ПАТ "ЗНКІФ "ПРАЙМ ЕССЕТС КЕПІТАЛ"	ТОВ "КУА "Ф'южн Капітал Партнерз"	23.90	21.89
6	ПАТ "ЗНКІФ "Українські збалансовані інвестиції"	ТОВ "ЕЛЛІОТ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ"	20.70	-4.89
7	Пайовий венчурний Інвестиційний фонд недиверсифікованого виду закритого типу "Комфортне місто"	ТОВ "КУА "КМБ-Житлобудінвест"	20.40	3.81

Рисунок 3 – Доходність венчурних фондів України у 2015 р.[7]

Висновки. Венчурний бізнес в Україні ще знаходиться на стадії становлення. Існує ряд проблем, які потребують вирішення. Проте проводяться певні заходи для того, щоб поліпшити ситуацію, яка склалася з венчурним бізнесом і капіталом в Україні. Створено Українську асоціацію інвестиційного бізнесу, секцією якої являється управління активами приватних венчурних фондів. У статті наведено показники роботи Секції за 1 квартал 2016 року. Платформою для подальших досліджень є звіти та фактичні дії Асоціації.

Щоб вирішити проблеми та розробити сприятливі умови для вкладень іноземних інвесторів у венчурний бізнес на території України потрібно:

- дозволити пенсійним фондам бути інвесторами венчурного бізнесу, що розширить потенційну інвестиційну базу України;
- надавати пільги в оподаткуванні тим венчурним фондам, які фінансують проекти, що відповідають пріоритетним напрямкам розвитку держави;
- розробити програми щодо податкових канікул для венчурних малих та середніх фірм;
- врегулювати систему захисту інтелектуальної власності;
- заохочувати компанії-винахідників створювати продукти, які відповідають пріоритетним напрямкам розвитку держави;
- створити рекламу, в якій було б показано переваги співпаці з українськими компаніями-стартапами, якісно висвітлено основні напрями діяльності та якісні продукти. Таргет-групою такої реклами мають бути іноземні інвестори.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Закон України Про інститути спільного інвестування від 09.12.2015 №29.
2. Закон України Про інноваційну діяльність від 05.12.2012 №36.
3. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України и щодо стимулювання участі громадян у інвестиційній діяльності та недержавному пенсійному забезпеченні від 17.03.2016 р.
4. Пилипенко Б. Г. Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційних процесів, 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ubs.edu.ua/images/PDF/venchur_plan.pdf .
5. Азрилиян А. Н. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. 5-е изд., доп. и перераб. М.: Ин-т новой экономики, 2002.
6. Економіка та організація інформаційного бізнесу: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 667 с.
7. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/>
8. Звіт про роботу Української асоціації інвестиційного бізнесу за 1 квартал 2016 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/files/articles/2400/35_4.pdf

REFERENCES

1. Law of Ukraine about institutions of joint investment of 09.12.2015 №29. (Ukr)
2. Law of Ukraine about innovative activity of 05.12.2012 №36. (Ukr)
3. The project of law of Ukraine about changes in some laws of Ukraine and stimulation of civil participation in investment activity and non-state pension maintenance of 17.03.2016. (Ukr)
4. Pilipenko B. G. Venture capital as a source of funding of innovational process, 2015. [Electronic source] – Access regime: http://ubs.edu.ua/images/PDF/venchur_plan.pdf . (Ukr)
5. Azrilian A. N. Big economic lexicon/ reduction A. N. Azrilian, 5th publication, added and refurbished, Institute of modern economics, 2002. (Rus)
6. Economics and organization of informational business: KNEU, 2002. – 667 p. (Ukr)
7. The official web-page of Ukrainian Association of investment business [Electronic source] – Access regime: <http://www.uaib.com.ua/>(Ukr)
8. The report of Ukrainian Association of investment business (1 quarter of 2016) [Electronic source] – Access regime: http://www.uaib.com.ua/files/articles/2400/35_4.pdf(Ukr)

РЕФЕРАТ

Дудка Т.В. Особливості розвитку венчурного бізнесу в Україні / Т.В. Дудка, М.О. Побудзей // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науково-технічний збірник. – К. : НТУ, 2016. – Вип. 3 (36).

В статті досліджено теоретичні і практичні засади венчурного бізнесу в Україні станом на 2016 рік.

Об'єкт дослідження - венчурні інвестиції і фонди в Україні.

Мета роботи - дослідження теоретичних і практичних засад, проблематики, шляхів розвитку венчурного бізнесу в Україні.

Методи дослідження - загальнонаукові, емпіричні та теоретичні.

Венчурний бізнес, який ще називають «ризикованим», став основою усіх нововведень, які існують на ринку сучасних послуг та технологічного прогресу.

Основною характеристикою венчурного бізнесу є ризик. Венчурний бізнес орієнтований не на дивіденди, а на довгостроковий ріст капіталу та отримання прибутків вище середнього.

Проекти для інвестування обираються за критерієм новизни. Проект вважається вартим уваги за умов практичної користі інновації, споживчих характеристик та нетрадиційних, нових властивостей порівняно з існуючими аналогами.

У статті висвітлено низку проблем венчурного бізнесу в Україні, які заважають економічному стимулюванню інноваційної діяльності. Також проаналізовано діяльність Української асоціації інвестиційного бізнесу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТОРИ, ВЕНЧУРНИЙ ФОНД, ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС, ІННОВАЦІЇ, РИЗИКОВАНИЙ БІЗНЕС.

ABSTRACT

Dudka T.V., Pobudzei M.O. Distinctive features of venture business development in Ukraine. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific and Technical Collection. – Kyiv: National Transport University, 2016. – Issue 3 (36).

The theoretical and practical principles of venture business in Ukraine in 2016 are analysed in this article.

The venture investment funds in Ukraine are the object of the study.

The aim of this article is to analyse theoretical and practical principles, issues, ways of venture business development in Ukraine.

Methods of study are general, empirical and theoretical.

Venture business is also known as risky. It has become a basis of all the existing novations. The main characteristic of venture business is a risk. Venture business is pointed not at gaining dividends, but at long-term capital increase and requiring income higher than average, not at dividends.

The projects for investment are chosen by a novelty criterion. The project is interesting for investors if it is practically useful. Also it needs to have effective, innovative characteristics in comparison to exiting analogues.

The article makes clear the issues of Ukrainian venture business. Also it was analysed the activity of Ukrainian Investment Association.

THE KEY WORDS: INVESTMENT, INVESTORS, VENTURE FUND, VENTURE BUSINESS, INNOVATION, RISKY BUSINESS.

РЕФЕРАТ

Дудка Т.В. Особенности развития венчурного бизнеса в Украине / Т.В. Дудка, М.А. Побудзей // Вестник Национального транспортного университета. Серия «Экономические науки». Научно-технический сборник. – К. : НТУ, 2016. – Вып. 3 (36).

В статье исследованы теоретические и практические принципы венчурного бизнеса в Украине в 2016 году.

Объект исследования - венчурные инвестиции и фонды в Украине.

Цель работы - исследование теоретических и практических принципов, проблематики, путей развития венчурного бизнеса в Украине.

Методы исследования - общенаучные, эмпирические и теоретические.

Венчурный бизнес, который еще называют «рискованным», стал основой всех нововведений, которые существуют на рынке современных услуг и технологического прогресса.

Основная характеристика венчурного бизнеса - риск. Венчурный бизнес ориентирован не на дивиденды, а на долгосрочный рост капитала и получение прибыли выше среднего.

Проекты для инвестирования выбираются по критерию новизны. Проект считается достойным внимания при условии практической пользы инновации, потребительских характеристик, и нетрадиционных, новых качеств по сравнению с существующими аналогами.

С статье проанализированы существующие проблемы венчурного бизнеса в Украине, которые мешают экономическому стимулированию инновационной деятельности. Также было проанализировано деятельность Украинской ассоциации инвестиционного бизнеса.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИНВЕСТИЦИИ, ИНВЕСТОРЫ, ВЕНЧУРНЫЙ ФОНД, ВЕНЧУРНЫЙ БИЗНЕС, ИННОВАЦИИ, РИСКОВАННЫЙ БИЗНЕС.

АВТОРИ

Дудка Т. В., Національний транспортний університет, доцент кафедри "Економіка", email:kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380673783603, Україна 01010, Київ, вул. Суворова 1.

Побудзей М. О., Національний транспортний університет, бакалавр кафедри "Транспортні та інформаційні технології", email: marynapobudzei@gmail.com, тел. +380983773767, Україна 01103, Київ, вул. Кіквідзе 26.

AUTHORS

Dudka T.V., National Transport University, docent of "Economics" department, email: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, phone +380673783603, Ukraine 01010, Kyiv, Syvorova st.,1.

Pobudzei M.O., National Transport University, bachelor of "Transport and informational technology" department, email: marynapobudzei@gmail.com, phone: +380983773767, Ukraine 01103, Kikvidze st., 26

АВТОРЫ

Дудка Т.В., Национальный транспортный университет, доцент кафедры "Экономика", email: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380673783603, Украина 01010, Киев, ул. Суворова 1.

Побудзей М.О., Национальный транспортный университет, бакалавр кафедры «Транспортные и информационно технологии», email: marynapobudzei@gmail.com, тел. +380983773767, Украина 01103, Киев, ул. Киквидзе 26.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Бондаренко Євгеній Валентинович, доктор економічних наук, професор, Президент академії інвестицій в науку і будівництво України.

Бойко Вікторія Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Національного транспортного університету.

REVIEWER

Bondarenko Eugene V., Doctor of Economics, professor, President of the Academy of investment in science and Construction of Ukraine.

Boyko Victoria V., PhD, Associate Professor of Economics, National Transport University.